એકમ વિશે

કુદરતની ભેટો

એકમ વિશે

પ્રાણીઓ અને વનસ્પતિ સિવાય, આપણને પ્રકૃતિમાં ઘણી વસ્તુઓ જોવા મળે છે જેમ કે પાણી અને ખોરાક. તે આપણા સ્વસ્થ જીવન માટે કિંમતી સંસાધનો છે

આ એકમ પાણી અને ખોરાકની શોધ કરે છે. આપણે તંદુરસ્ત ભોજન લેવાનું અને સ્વચ્છ પાણી પીવાનું લક્ષ્ય રાખવું જોઈએ. સ્વચ્છ રહેવાથી અને કસરત કરવાથી આપણને સારું લાગે છે અને સ્વસ્થ રહેવામાં મદદ મળે છે. આપણે ભવિષ્ય માટે આપણી પૃથ્વીના સંસાધનોનું સંરક્ષણ કરવાનું પણ શીખવું જોઈએ.

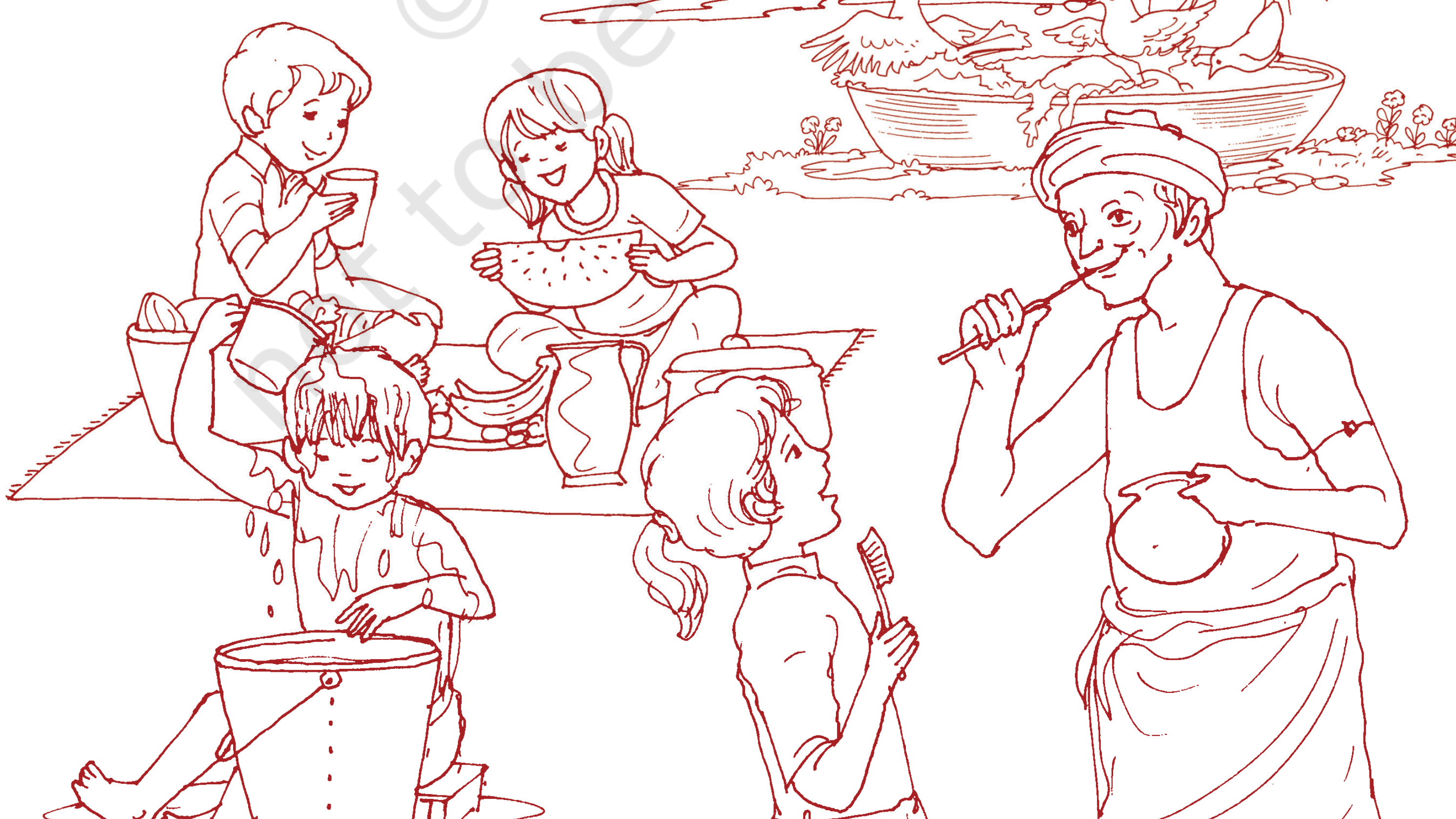

© NCERT not to be republished

શિક્ષક માટે નોંધ

આ એકમ 'પ્રકૃતિની ભેટો' વિશે છે. આ પ્રકરણોમાં આવરી લેવામાં આવેલી મુખ્ય વિભાવનાઓ નીચે વર્ણવવામાં આવી છે.

પ્રકરણ-૭ પાણી – એક કિંમતી ભેટ એ બાબત પર પ્રકાશ પાડે છે કે કઈ રીતે વરસાદ આપણને પાણીની કિંમતી ભેટ પૂરી પાડે છે, જેને પછી જુદી જુદી રીતે સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે. આપણે આ પાણીની સ્વચ્છતા સુનિશ્ચિત કરીએ છીએ અને ઘરોમાં તેનું વિતરણ કરીએ છીએ. દરેક ઘરમાં રોજિંદા ઉપયોગ માટે પાણીનો સંગ્રહ થાય છે અને તેનો અસંખ્ય રીતે ઉપયોગ થાય છે. જો કે, પાણીની ગુણવત્તા અને જથ્થા બંનેને લગતા પડકારો ઉભા થાય છે. આ સમસ્યાઓનું સમાધાન કરવા માટે આપણે જળ સંસાધનોનું સંરક્ષણ કરવા માટે વિવિધ પગલાંનો અમલ કરીએ છીએ.

પ્રકરણ-૮ : આપણે જે ખાઈએ છીએ તે આહાર આપણને આપણા આરોગ્યને જાળવવામાં આહારની મહત્ત્વની ભૂમિકા સમજવામાં મદદરૂપ થાય છે. આપણે વિવિધ સ્રોતોમાંથી મેળવેલા ખોરાકની વિવિધ શ્રેણીનો વપરાશ કરીએ છીએ. દરેક ખાદ્ય પદાર્થ આવશ્યક પોષક તત્વો પ્રદાન કરે છે જે આપણા શરીરને અનન્ય રીતે લાભ આપે છે. આપણી વિવિધ સંસ્કૃતિઓ વિવિધ ખોરાકના પોષક મૂલ્ય વિશે મૂલ્યવાન જ્ઞાન ધરાવે છે અને તંદુરસ્ત આહારની પસંદગી કરવા માટે માર્ગદર્શન આપે છે.

પ્રકરણ-૯: તંદુરસ્ત અને ખુશ રહેવું એ સ્વચ્છતા અને સારું આરોગ્ય જાળવવાના મહત્ત્વ પર ભાર મૂકે છે. આપણે સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છતાના આવશ્યક સિદ્ધાંતો પ્રાપ્ત કરીએ છીએ, જે આપણા ઘરો અને આસપાસના વિસ્તારમાં વ્યવસ્થા સુનિશ્ચિત કરે છે. નિયમિત કસરત એ આપણા નિત્યક્રમનો એક ભાગ બની જાય છે, જે શારીરિક તંદુરસ્તી અને સંવેદનાત્મક સુખાકારી બંનેને પ્રોત્સાહિત કરે છે. આપણા પર્યાવરણના સ્થાપિત નિયમોને સમજીને અને તેનું પાલન કરીને, આપણે સંભવિત નુકસાનથી આપણી જાતને સુરક્ષિત કરીએ છીએ

- વર્ગમાં 'ભોજન મેળા'નું આયોજન કરો; વિવિધ પ્રકારની ખાદ્ય ચીજો, દા.ત., અનાજ, મસાલા, ફળો, શાકભાજી વગેરે પ્રદર્શિત કરવાનો પ્રયાસ કરો.
- પાણી સંગ્રહિત કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા વિવિધ પાત્રો અને વાસણો પર એક પ્રદર્શનનું આયોજન કરો; તમે ચિત્રો પણ પ્રદર્શિત કરી શકો છો.
- ખોરાક, પાણી, સ્વચ્છતા અને તંદુરસ્તીની આદતોને લગતી ફિલ્મો, વાર્તાઓ અને કવિતાઓને અધિકૃત અને ઉંમર પ્રમાણે યોગ્ય હોય તેમને તમારી પાસે રાખો.
- મુલાકાત અથવા મુલાકાતીઓ: સલામતી સાથે તમારા પડોશમાં પાણીના વિવિધ સ્રોતોની મુલાકાત લેવાનું આયોજન કરો. સારા સ્વાસ્થ્ય માટે યોગાસનનું નિદર્શન કરવા માટે યોગ પ્રશિક્ષકને આમંત્રિત કરો; બાળકો સાથે સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છતા જાળવવા વિશે વાત કરવા માટે હેલ્થ પ્રેક્ટિશનરને આમંત્રિત કરો; ભોજનમેળા દરમિયાન માતાપિતા અને સમુદાયના સભ્યોને તેમની પરંપરાગત વાનગીઓ વિશે વાત કરવા અને વહેંચવા માટે આમંત્રિત કરો .

© NCERT not to be republished

પ્રકરણ 7

0335CH07

પાણી - એક અમૂલ્ય ભેટ

વરસાદ, વરસાદ, ફરી આવ!

© NCERT not to be republished

શું નીચે આવે છે,

પણ કદી ઉપર જતું નથી?

એક અઠવાડિયા સુધી દરરોજ આકાશનું નિરીક્ષણ કરો. વરસાદ પડશે? તમારું અનુમાન કેટલાક દિવસોએ સાચું હોઈ શકે છે, અને કેટલાક દિવસોએ તે ખોટું હોઈ શકે છે.

શું ત્યાં કોઈ કડી છે જે તમને અનુમાન કરવામાં મદદ કરે છે કે શું વરસાદ પડશે? તેઓ કેવી રીતે અનુમાન કરે છે તે વિશે કોઈ વડીલને પૂછો. કડીઓ લખો

લખો

મને લાગે છે કે આજે વરસાદ પડશે કારણ કે ...
(ઓછામાં ઓછી ૨ કડીઓ લખો)

____

____

મને લાગે છે કે આજે વરસાદ નહીં પડે કારણ કે ...
(ઓછામાં ઓછી ૨ કડીઓ લખો

____

____

અહીં આવે છે વરસાદ!

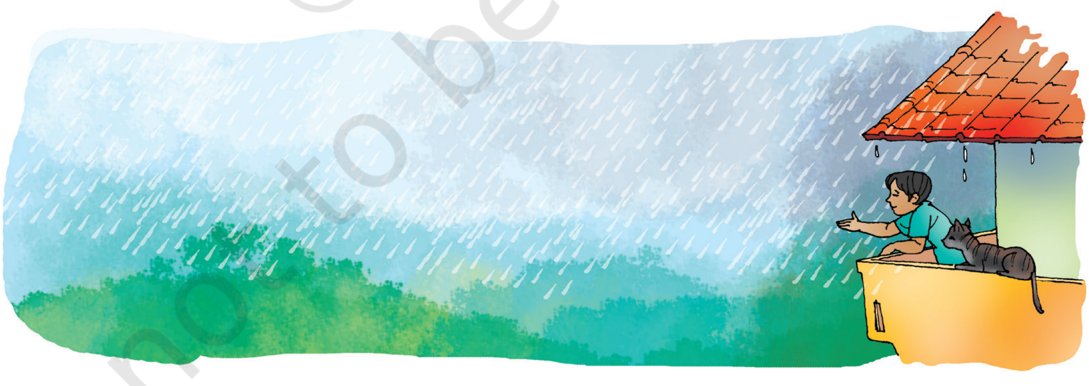

© NCERT not to be republished

શિક્ષક માટે નોંધ

આ પ્રકરણનો પ્રથમ ભાગ તમારા વિસ્તારમાં જ્યારે પણ વરસાદ પડે ત્યારે કરી શકાય છે. બાળકો મુક્તપણે નિરીક્ષણ કરી શકે છે, પ્રશ્ન કરી શકે છે, અનુમાન લગાવી શકે છે, ચર્ચા કરી શકે છે, દોરશે અને તેમના નિરીક્ષણો નોંધી શકે છે.

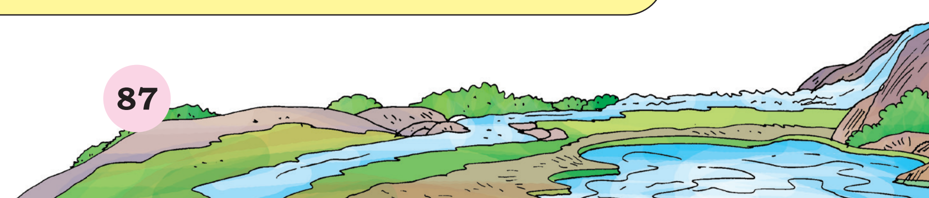

પ્રવૃત્તિ ૧

તમારી જાતને વરસાદ વિશે શક્ય તેટલા પ્રશ્નો પૂછો.

- શું તે ભારે વરસાદ છે કે હળવો?
- વરસાદના ટીપાં મોટા હોય છે કે નાના?
- તેઓ ઝડપથી નીચે આવે છે કે ધીમા?
- શું વરસાદ એટલો ભારે છે કે તમને પાણીનાં ટીપાં દેખાતાં નથી, પણ માત્ર લાઇનો કે પાણીની ચાદરો જ દેખાય છે
- શું વરસાદ સીધો નીચે પડી રહ્યો છે? શું તે ત્રાંસો છે કે તેની દિશા બદલી રહ્યો છે? વિચારો અને અનુમાન લગાવો કે શા માટે
- વરસાદી પાણીને એક વાસણમાં ભેગું કરો. શું તે સ્વચ્છ દેખાય છે કે ગંદું??

દોરો

- તમે નિરીક્ષણ કરેલા વરસાદનું ચિત્ર દોરો.

© NCERT not to be republished

- શું તમને લાગે છે કે આજે ફરીથી વરસાદ પડશે? કે કાલે? તમને એવું કેમ લાગે છે?
- શું ફક્ત તમારા વિસ્તારમાં અથવા નજીકના અન્ય સ્થળોએ પણ વરસાદ પડ્યો હતો? એક અનુમાન કરો, પછી પૂછો અને શોધો.
- વરસાદ વિશેનાં કેટલાંક ગીતો શોધો અથવા એક બનાવો, તમારી ભાષામાં અથવા અન્ય કોઈ પણ ભાષામાં. વરસાદ વિશે કેટલાક ગીતો ગાઓ.
- શું વરસાદથી તમને આનંદ થયો? શું તેનાથી બધાને આનંદ થયો?

વરસાદી પાણીનું શું થયું?

જ્યારે વરસાદ પડ્યો ત્યારે ઘણું પાણી જમીન પર પડી ગયું. આ બધું પાણી ક્યાં ગયું?

અહીં જુદી જુદી સપાટીઓ પર પડતો વરસાદ છે. કલ્પના કરો કે જુદી જુદી સપાટી પરના વરસાદી પાણીનું શું થાય છે.

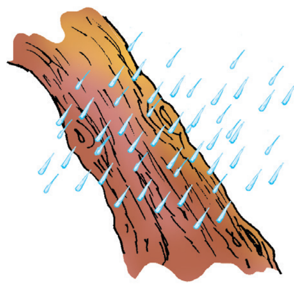

વરસાદી પાણી જમીનમાં શોષાય છે, ખાબોચિયામાં એકઠું થાય છે કે વહી જાય છે? શું તમે ક્યારેય વિચાર્યું છે કે તે કોઈ નાના ઝરણામાં જોડાય છે કે નદીમાં?

વરસાદ બંધ થાય અને સૂર્ય બહાર આવે પછી શું થાય છે? આ બધા પાણીનું શું થાય છે? તમારા પોતાના અનુમાન લગાવો.

જ્યારે વરસાદી પાણી જમીનમાં પલળી જાય છે, ત્યારે તે ધીમે ધીમે જમીનની નીચે વહીને ઝરણાં અથવા તળાવમાં જોડાઈ શકે છે. કેટલુંક પાણી .

જમીનની નીચે ખડકો અને માટીની વચ્ચે સંગ્રહિત થાય છે. આપણા કૂવામાં પાણી આ ભૂગર્ભ જળમાંથી આવે છે. એક ઝરણામાં વહેતું પાણી પાછળથી નદીઓમાં જોડાય છે. કેટલુંક પાણી ખાબોચિયા, તળાવો, સમુદ્રો અને મહાસાગરોમાં પણ એકઠું થાય છે.

©NCERT not to be republished

- તમારા ગામ કે શહેરની નજીક કોઈ ઝરણું, નદી, તળાવ કે સરોવર છે? તેનું નામ અને તેના વિશે કેટલીક માહિતી જાણો. તેની મુલાકાત લો અને તેનું ચિત્ર દોરો. તેની આસપાસ જુઓ અને દેખાતા કોઈપણ વૃક્ષો, પક્ષીઓ અથવા પ્રાણીઓને દોરો.
- નદી વિશેની કવિતા શોધો અને તેને વર્ગમાં ગાઓ

પાણી એક કિંમતી ભેટ છે!

પાણી એ એક ભેટ છે જે આકાશમાંથી પડે છે. આ ભેટ ખાસ રીતે આપણા ઘરે પહોંચે છે.

આપણે આ ભેટની કાળજી કેવી રીતે રાખીશું? આપણે તેને કેવી રીતે સંગ્રહિત કરીએ છીએ? આપણે તેની સાથે શું કરીએ છીએ? ચાલો આપણે ઘરની અંદર જઈએ અને શોધી કાઢીએ.

મોટાભાગના દિવસોમાં સૂર્ય અને બરખાને ઘરે નળમાંથી પાણી મળે છે. શાળામાં પણ નળમાંથી પાણી મળે છેs.

આ તમામ નળને પાઈપ દ્વારા પાણી મળે છે. આ પાઈપોમાં પાણી ક્યાંથી આવે છે? સૂર્યા અને બરખાએ પાઈપોનો પીછો કર્યો અને જોયું કે છત પર એક ટાંકી છે. હવે તેઓ મૂંઝવણમાં છે કે પાણી ટાંકીમાં પ્રથમ સ્થાને કેવી રીતે આવ્યું.

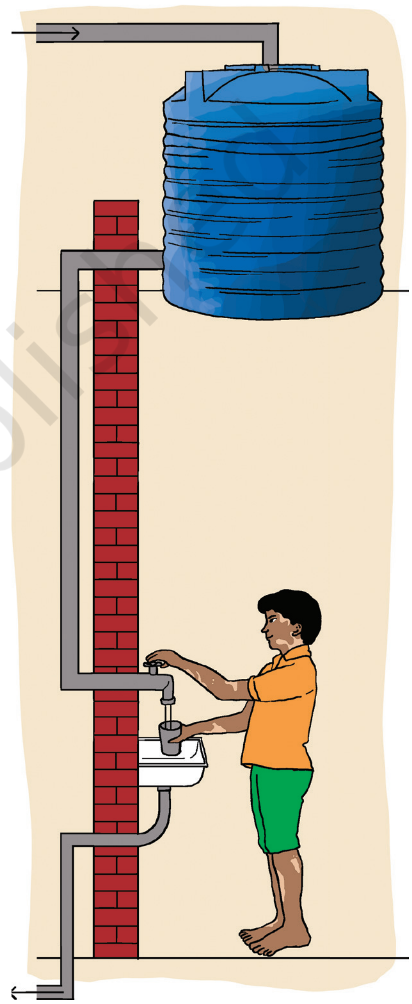

© NCERT not to be republished

શિક્ષક માટે નોંધ r

જળચક્ર ફક્ત વર્ગ ૪ માં જ રજૂ કરવામાં આવશે. હમણાં માટે, બાળકોને ધ્યાનમાં લેવા દો કે સખત સપાટી પર બાકી રહેલું પાણી તડકામાં સુકાઈ જાય છે. જમીનમાં ડૂબતું વરસાદી પાણી સૌથી મહત્ત્વનું છે, કારણ કે તે આપણા પાણીના સ્રોતોને રિચાર્જ કરે છે અને છોડને વિકસાવવામાં મદદ કરે છે.w.

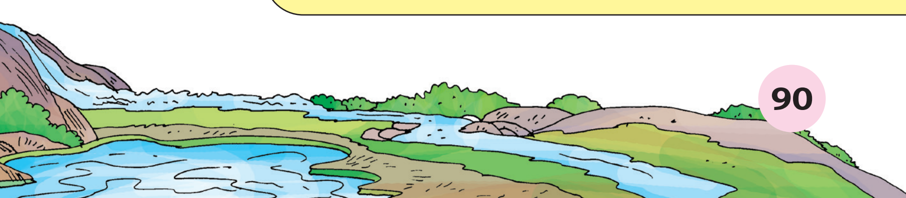

ચર્ચા કરો

તમે પાણી ક્યાંથી મેળવો છો?

શું તમને નળમાંથી પાણી મળે છે? જો હા, તો તમારા ઘરના વડીલોને પૂછો કે નળમાં પાણી ક્યાંથી આવે છે. તેઓ તમને છત પર અથવા કેટલાક અંતર પર ઉંચી ટાંકી વિશે કહી શકે છે.

શું તમે એવી કોઈ ટાંકી વિશે શોધી કાઢ્યું છે જ્યાં પાણી સંગ્રહિત છે? તે ટાંકીઓ સુધી પાણી કેવી રીતે પહોંચ્યું? શું ત્યાં કેટલીક મોટી પાઇપો છે જે આ ટાંકીમાં પાણી લાવે છે? આ પાઈપો ક્યાંથી આવે છે

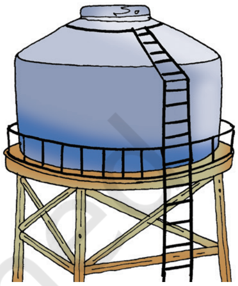

શું તમને કૂવામાંથી અથવા બોરવેલમાંથી પાણી મળે છે? કૂવામાંથી પાણી કેવી રીતે ખેંચવામાં આવે છે તેનું અવલોકન કરો. તેમાં ગરગડી અથવા હેન્ડપંપ અથવા ઇલેક્ટ્રિક પંપનો ઉપયોગ થઈ શકે છે. ફરીથી અનુમાન કરો કે કૂવામાં પાણી ક્યાંથી આવે છે.

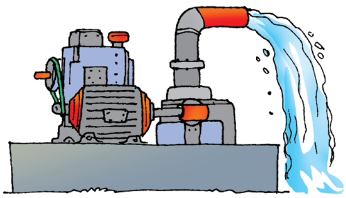

શું કોઈ નળ અથવા કૂવામાંથી અથવા થોડે દૂર નદી અથવા તળાવમાંથી પાણી તમારા ઘરે લાવે છે? આ પાણીનું વહન કોણ કરે છે? તેઓ તે કેવી રીતે લાવે છે? જે લોકો તમારા માટે પાણી લાવે છે તેમનો આભાર માનો!

શોધ કરો

- શું ટેન્કર તમારા સુધી પાણી પહોંચાડે છે?જો હા, તો શોધી કાઢો કે ટેન્કરો પાણી ક્યાંથી લાવે છે. શું તમારું પાણી, તમારા ગામ કે શહેરની નજીકના કૂવા, નદી કે તળાવમાંથી આવે છે?
- તમે એવા કોઈને ઓળખો છો જેને રોજ, પાણી મેળવવા માટે, તકલીફ પડે છે?

© NCERT not to be republished

અમારા દૈનિક જીવનમાં પાણી

લખો

- તમે વિચારી શકો તેવી બધી પ્રવૃત્તિઓની યાદી બનાવો, જેના માટે આપણને પાણીની જરૂર છે.
- તમારે તમારા દાંતને બ્રશ કરવા માટે કેટલા ડબલાં પાણીની જરૂર છે?નાહવા માટે તમે કેટલું પાણી વાપરો છો?

શું તમે ક્યારેય એવી પરિસ્થિતિનો સામનો કર્યો છે જ્યારે તમને પાણી ન મળ્યું હોય? પછી તમે શું કર્યું?

એક દિવસ સૂર્ય અને બરખા સાથે પણ આવું થયું. શું તમે જાણો છો કે તેઓએ શું કર્યું?

© NCERT not to be republished

તમારા દાદા-દાદી અથવા કોઈ પણ વડીલને પૂછોઃ

- તેમને પાણી કેવી રીતે મળ્યું? શું તેઓ પણ તમારી જેમ જ પાણીનો ઉપયોગ કરે છે?
- તેઓએ પાણીનો સંગ્રહ કેવી રીતે કર્યો?
- તમને જે જાણવા મળ્યું તે વિશે એક ટૂંકી વાર્તા લખો

જ્યારે આપણે જાણીએ છીએ કે આપણને હંમેશાં પાણી મળતું નથી, ત્યારે આપણે તેને સંગ્રહિત કરીએ છીએ. કેટલીક જગ્યાએ નળ અને પાઈપો દ્વારા વહેતું પાણી લોકોને પોતાના ઘરમાં મળતું નથી. તેમને નદી કે કૂવામાંથી પાણી લાવવું પડે છે. કેટલીકવાર તે પાણીના ટેન્કર દ્વારા પહોંચાડવામાં આવે છે અને ઘરે સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે.

ઘણાં વર્ષો પહેલાં દુનિયામાં ક્યાંય પણ પાઇપ કે નળ નહોતાં. તેથી લોકો પાણી સંગ્રહિત કરવા માટે કન્ટેનર અથવા વાસણો બનાવતા શીખ્યા . અહીં કેટલાક વાસણો છે જેનો ઉપયોગ આપણે આજકાલ ઘરે પાણી સંગ્રહિત કરવા માટે કરીએ છીએ. તેઓ વિવિધ પદાર્થોમાંથી બનેલા હોય છે.

માટીનો ઘડો

માટીની સુરહી

તાંબાનું વાસણ

પિત્તળનું વાસણ

સ્ટીલનો ઘડો

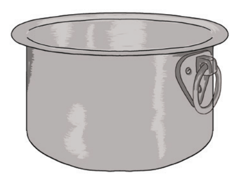
એલ્યુમિનિયમનું વાસણ

પ્લાસ્ટિકની
ડોલ

કાચની
બોટલ

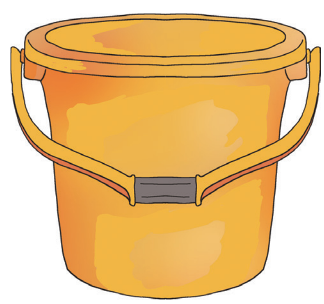
પ્લાસ્ટિકની બોટલ

© NCERT
not to be republished

પ્રવૃત્તિ ૩

એક પ્રદર્શન મૂકો

- તમારા ઘરમાં પાણી રાખવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા વિવિધ વાસણોને ઓળખો.
- તમારા પરિવારના વડીલોને પૂછો કે તેઓએ કયા પ્રકારનાં વાસણોમાં પાણી સંગ્રહિત કર્યું છે. .
- શું તે હવે આપણે જે વાપરીએ છીએ તેનાથી અલગ હતા?
- શું વાસણોના જુદા જુદા નામ હતા?
- કાગળની એક અલગ શીટ પર તમને રસપ્રદ લાગે તેવા કોઈપણ વાસણનું ચિત્ર દોરો અને તેનું નામ તમારી ભાષામાં લખોe.
- તમારા શિક્ષકની સહાયથી તમારા વર્ગખંડમાં આ ચિત્રોનું પ્રદર્શન મૂકો.
- આસપાસમાં તમારા વર્ગના મિત્રો દ્વારા કરાયેલા રેખાંકનોનું અવલોકન કરો.
- કેટલા જુદા જુદા પ્રકારનાં વાસણો દોરવામાં આવ્યા છે?
- શું તમને વાસણો પર કોઈ દાખલા મળ્યાં છે?

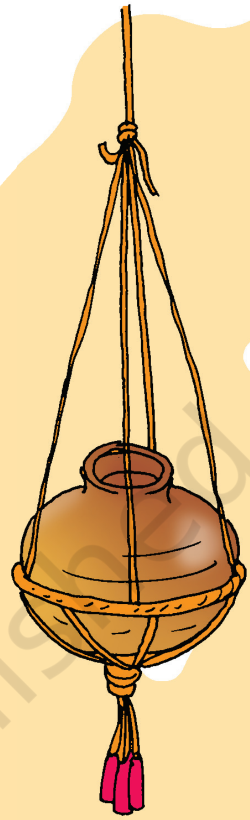

© NCERT not to be republished

એક ક્ષણ માટે થોભો અને વિચારો!

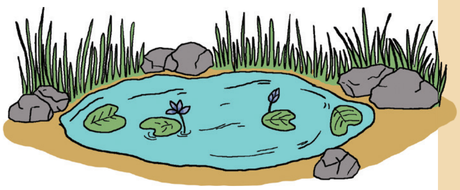

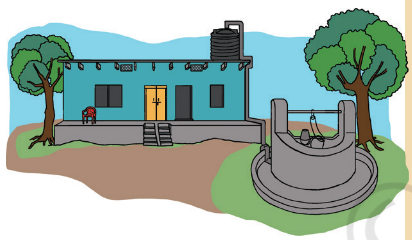

- વરસાદ સ્વરૂપે પાણી ધરતી પર નીચે આવે છે
- તે ધીમે ધીમે આપણા ઘણા સ્રોતોને ભરી દે છે - ઝરણાં, નદીઓ, તળાવો, સરોવરો, કૂવાઓ, ભૂગર્ભજળ વગેરે.
- આ સ્રોતોમાંથી આપણે ઘણી રીતે આપણા ઘરોમાં પાણી લાવીએ છીએ.
- આપણે તેને ઘણી રીતે સંગ્રહિત કરીએ છીએ.
- આપણે તેનો ઉપયોગ ઘણી રીતે કરીએ છીએ.
- પાણીનો ઉપયોગ કર્યા પછી તેનું શું થાય છે?

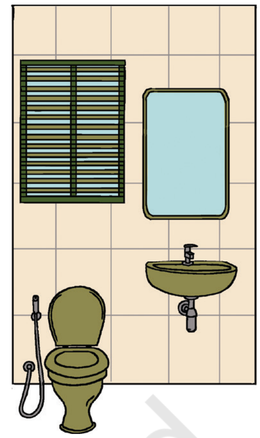

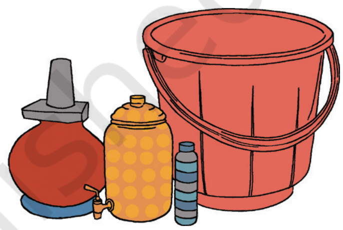

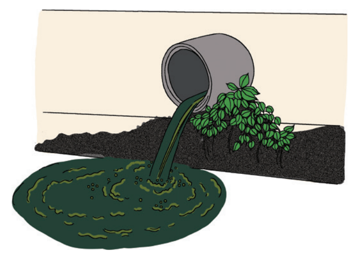

પાણી આપણને વસ્તુઓને સ્વચ્છ રાખવામાં મદદ કરે છે. આ આપણા સ્વાસ્થ્ય માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. પરંતુ તેનો ઉપયોગ કર્યા બાદ પાણી ગંદુ થઇ જાય છે. આપણે ગંદા પાણીનો ઉપયોગ પીવા અથવા રાંધવા માટે કરી શકતા નથી. પરંતુ આપણે આપણા છોડને પાણી આપવા માટે અથવા ફ્લશિંગ શૌચાલયો માટે નકામા પાણીનો ફરીથી ઉપયોગ કરી શકીએ છીએs.

ચાલો આપણે પાણીનો ઉપયોગ ઘટાડવાનો પ્રયત્ન કરીએ અને જ્યારે પણ શક્ય હોય ત્યારે પાણીનો ફરીથી ઉપયોગ કરીએ.

આપણે પાણીમાં વધુ પડતો સાબુ અને આવા અન્ય રસાયણો ઉમેરવા જોઈએ નહીં. ચાલો આપણે આકાશની આ કિંમતી ભેટનું ધ્યાન રાખીએ!

© NCERT not to be republished

દરેક ટીપાંની ગણતરી

પાણીને પવિત્ર માનવામાં આવે છે કારણ કે તે આપણા અસ્તિત્વ માટે એકદમ જરૂરી છે. પાણી પીધા વગર આપણે 3 દિવસથી વધુ જીવી ન શકીએ. આ જ કારણ છે કે આપણે આપણા ઘરે આવતા લોકોને પહેલાં પાણી આપીએ છીએ

કેટલીક જગ્યાએ જ્યાં ખૂબ ઓછો વરસાદ પડે છે અને મોટા જળાશયો પણ નથી ત્યાં લોકોને પાણી મેળવવા માટે લાંબા અંતર સુધી ચાલવું પડે છે.

શું તમને નથી લાગતું કે દરેકને પીવાનું સ્વચ્છ પાણી ક્યાંય પણ, ગમે ત્યારે મળવું જ જોઈએ?

કાર્ય કરો

જે પણ તમારા દરવાજા પર આવે છે તેને પીવાનું શુધ્ધ પાણી આપો. તે એવા લોકો હોઈ શકે છે જે આપણને ટપાલ અથવા સ્વચ્છતા સેવાઓ પ્રદાન કરે છે. ઘણી જગ્યાએ ઘરની બહાર પાણીના કુંડા રાખવાની પરંપરા છે, જેથી તરસ લાગે તેને પાણી મળી રહે. આ ખાસ કરીને ઉનાળાના મહિનાઓમાં આવું હોય છે..

લોકો માટે પીવાનું પાણી મફત

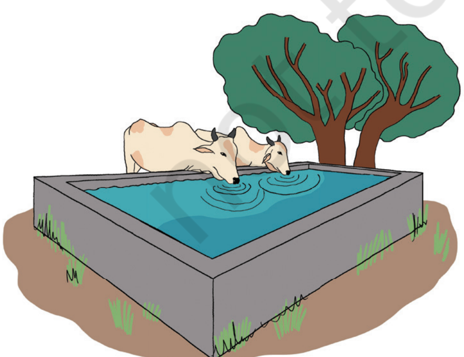
ટાંકીમાં પ્રાણીઓ માટે પીવાનું પાણી

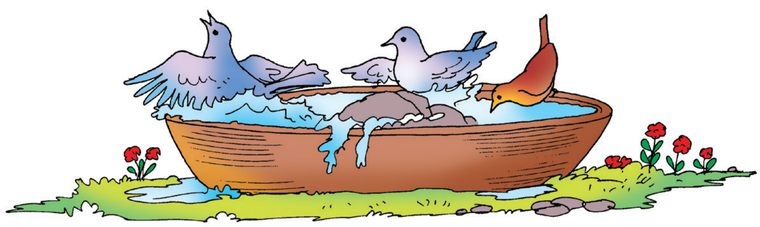
પક્ષીઓ માટે સ્નાન(બર્ડબાથ)

પ્રવૃત્તિ ૪

પક્ષીઓના સ્નાન(બર્ડબાથ)માટે પાત્ર તૈયાર કરો - ઉનાળાની ગરમીના મહિનાઓમાં પક્ષીઓને પાણી પીવડાવો.

બર્ડબાથમાં પક્ષીઓને પીવા અને ઠંડા થવા માટે છીછરી પ્લેટમાં પાણી હોય છે

- એક છીછરું અને પહોળું પાત્ર લો (એક જૂનો મોટો બાઉલ અથવા કોઈ જૂના વાસણનો પાયો અથવા ડોલ લો, જે ૧૦ સે.મી.થી ઓછા ઊંડા હોય છે)

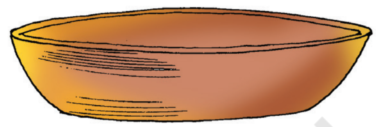

- પક્ષીઓ બેસી શકે તે માટે તેમાં કેટલાક પથ્થરો રાખો. તમે કેટલાક નાના કાંકરા ઉમેરીને બાજુઓને ઢોળાવવાળી બનાવી શકો છો. નાના કાંકરા જંતુઓને આ પાણીનો ઉપયોગ કરવામાં પણ મદદ કરે છે.

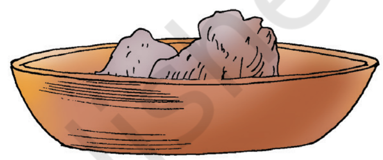

- તેમાં તાજું પાણી ઉમેરો અને બાઉલને તમારા યાર્ડ, બાલ્કની અથવા ટેરેસ પર રાખો.
- વારંવાર પાણી બદલવું
- અઠવાડિયામાં બે વાર સ્ક્રબરથી બર્ડબાથને સાફ કરો. રસોડાના વાસણો માટે આ સ્ક્રબરનો ઉપયોગ કરશો નહીં; તેને બગીચા માટે અનામત રાખો.

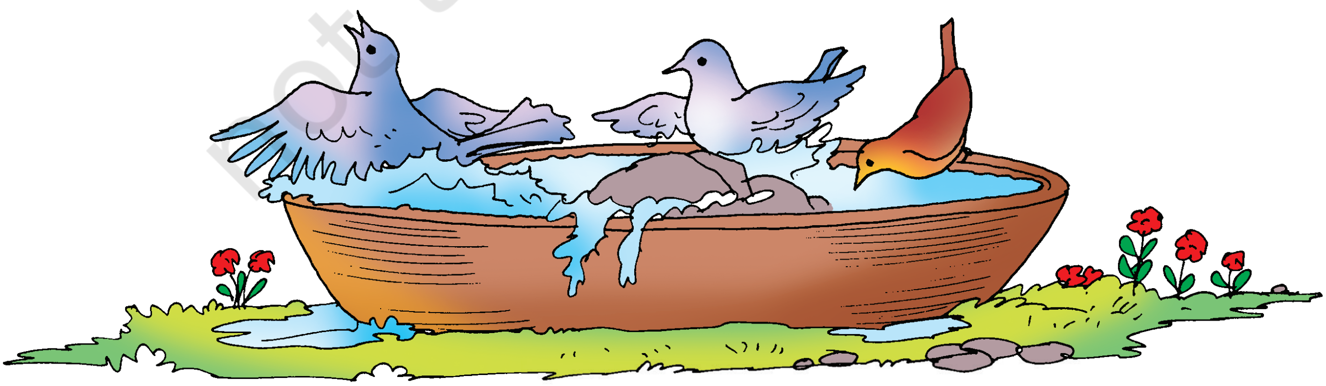

© NCERT not to be republished

ચાલો આપણે મનન કરીએ

અ ." લખો

1. તમે વરસાદની રાહ જોતા હતા અને જોયું કે વરસાદના ટીપાં કેવી રીતે જમીન પર પડે છે. તમે વરસાદી પાણી એકઠું કર્યું અને નિરીક્ષણ કર્યું કે તે સ્વચ્છ છે કે ગંદુ. તમે જોયું કે જુદી જુદી જગ્યાએ પડેલા વરસાદી પાણીનું શું થયું. હવે વરસાદના તમારા અવલોકનો પર ટૂંકી નોંધ લખો.
2. તમે તમારા સ્થળની નજીકના કોઈ ઝરણાં, નદી, કૂવા, તળાવના નામ અને થોડી માહિતી મેળવીને તેને ટૂંકમાં લખો: શું આ પાણી પીવા માટે વપરાય છે? જો હા, તો આ પાણી તમારા ઘરે કેવી રીતે લઈ જવામાં આવે છે? જો તેનો ઉપયોગ ન કરવામાં આવે તો શા માટે નહીં? ભૂતકાળમાં તેનો ઉપયોગ થતો હતો?

બ. દોરો

તમારા બર્ડબાથનું ચિત્ર દોરો. તમારા બર્ડબાથમાંથી પાણી પીવા આવતા પક્ષીઓ અને જીવજંતુઓના નામ લખો.

© NCERT not to be republished

ક. ચર્ચા કરો

પાણી ખૂબ જ કિંમતી છે. આપણે તેનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરીએ છીએ, તેના વિશે આપણે સાવચેત રહેવું જોઈએ. આપણે પાણીનું એક ટીપું પણ બગાડવું જોઈએ નહીં. અંદરોઅંદર ચર્ચા કરો અને તમારા ઘરની અથવા બહારની પ્રવૃત્તિઓની યાદી બનાવો, જેના કારણે પાણી પ્રદૂષિત થાય છે અથવા બગડે છે. આપણે પાણીનો બગાડ કેવી રીતે ટાળી શકીએ? તમારા જૂથ સાથે ત્રણ ઉકેલો વિશે વિચારો અને તેમને તમારી નોટબુકમાં લખો.

© NCERT not to be republished